

‘Tragisch hoe Europa zijn eigen jongeren ontmoedigt’

Directeur van Stockholmse denktank

De 31-jarige Zweed Johnny Munkhammar is sinds vorig jaar directeur van Timbro, een in Stockholm gevestigde denktank die de vrije markt propageert. Munkhammar studeerde politieke wetenschappen met economie als bijvak. Eind jaren negentig zat hij een poosje voor de Zweedse werkgevers in Brussel. Van 2002 tot 2005 werkte hij voor dezelfde organisatie in Zweden. Het afgelopen jaar publiceerde hij het boek *European Dawn, after the social model*, ISBN 0 9547 6635 0.

Johnny Munkhammar voor het Berlaymontgebouw in Brussel, zetel van de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de Europese Unie. (Foto Bart Dewaele)

[•Vervolg van pagina 17]

„Je ziet nu soms politici in Midden- en Oost-Europa die staat aanpakken. Kijk maar naar Estland en Slowakije. Daar verloopt het dan ook heel succesvol.”

De Fransen laten keer op keer zien dat ze niets willen weten van hervormingen. Is het zo gek dat politici rekening met hun kiezers houden?

„Dat was indertijd ook in Groot-Brittannië het geval. Het publiek was duidelijk niet op de hand van Thatcher. Toch bleef zij bij haar programma en uiteindelijk veranderden de mensen van mening. Politici moeten de publieke opinie durven leiden, geen verstopperij spelen, maar de weg wijzen. Dat heb je gezien in de Oost-Europese landen waar [na de val van het communisme] een shocktherapie is toegepast.”

Kun je radicale hervormingen wel in een democratie doorvoeren?

„Groot-Brittannië heeft dat laten zien en Zweden ook begin jaren negentig.”

Niet genoeg blijkaar. Er loopt een generatie mensen rond die nooit anders heeft gehoord dan dat er moet worden hervormd.

„Natuurlijk moeten we beseffen dat het nodige al is gebeurd, maar het is niet genoeg. De landen zouden moeten leren van elkaar. Het zou mooi zijn als we overal de arbeidsmarkt zouden dereguleren zoals de Denen hebben gedaan, de publieke uitgaven verlagen zoals de Finnen, en de pensioenen zouden hervormen zoals de Zweden hebben gedaan. Maar nog steeds merk ik dat het gevoel van urgentie niet sterk genoeg is. Die urgentie is groter dan de meeste politici zullen toegeven.”

Wilt u niet een te radicale hervorming?

„Ik wil inderdaad veel meer en ook veel radicalere maatregelen, maar besef dat het niet kan. Toch zie je landen die echt durven. Als ze drie dingen goed doen, wordt het gemakkelijk nog zes andere dingen goed te doen. Maar in de meeste Europese landen durft niemand iets te doen. Iedereen probeert alleen maar zijn eigen sociale model te beschermen.”

Ziet u iets in de Lissabon-plannen?

„De Lissabon-agenda bestaat alleen maar uit politieke correctheid. Het gaat over hervormingen waar iedereen het over eens is. Geen controversiële hervormingen, en ook geen maatregelen die de omvang van het sociaal model beperken. In een tijd dat we grote stappen nodig hebben is die agenda een kleine stap. Het is misschien 2 procent van wat we zouden moeten doen. Een veel radicalere hervorming is nodig.”

Is daarbij voor Europa een rol weggelegd?

„Europa is een soort mechanisme in zichzelf, dat zichzelf vergroot, wat alleen maar tot meer bureaucratie leidt. Als gesproken wordt over het sociaal model moeten we

beseffen dat het geen Europees model is maar iets nationaals. Op dat niveau moet het model dus ook hervormd worden, dat kan de Europese Unie niet doen. Maar de Unie kan de hervormingen wel gemakkelijker maken. De EU moet ervoor zorgen dat de interne markt functioneert, maar zich niet met sociale aangelegenheden bezighouden. Daarom ben ik ook voor verdere uitbreiding. Hoe meer landen lid van de EU worden, hoe minder er over andere zaken gesproken kan worden. Heel goed. We zullen het toch nooit eens worden over de sociale politiek voor dertig lidstaten.”

Hebben uw ideeën ook iets te maken met uw generatie? U bent van 1974, ruim na de baby-boomers dus.

„Dat geloof ik zeker. Jonge mensen zitten niet zo vast in links-rechtsschema's. Ook speelt bij hen de tegenstelling internationaal versus nationaal of milieu versus ondernemers veel minder. Het perspectief van de jongere generatie is breder. Zij zijn de eersten die zien in welke landen het goed gaat. Jongeren zijn ook individualistischer en accepteren niet dat iemand anders, en al helemaal niet de staat, hun leven bepaalt.”

Hebt u het dan niet over een heel kleine elite?

„Nee. Zeker door internet is er een culturele verandering gaande. Het is niet langer zo dat een tv-kanaal en twee radiozenders alles domineren. Jongeren komen via in-

ternet met de hele wereld in aanraking, ze lezen weblogs enzovoort. Ze zijn open minded. Er wordt vaak gezegd dat mensen bang zijn voor verandering. Dat geldt niet voor jongeren, die zien alleen maar overal veranderingen. Daaraan willen ze meedoen.

„In Europa met zijn hoge werkloosheid hebben jongeren weinig mogelijkheden. Ze kunnen als gevolg van de gereguleerde woningmarkt niet eens een huis vinden om in te wonen. Ik denk dat veel jongeren naar Amerika willen, maar ook veel andere landen willen ontdekken. Als je hier geen mogelijkheden hebt, ga je die elders zoeken. Maar het is toch tragisch dat een samenleving zijn eigen jongeren zo ontmoedigt?”